

چه باید کرد؟

کوروش احمدی

دیپلمات پیشین

نباید کسی منکر وجود انواع تهدیدها علیه کشور و مردم باشد؛ خطر از کنترل خارج شدن اعتراضات خیابانی و تجاوازی دیگر از خارج در این رابطه جدی است. هم‌زمان، این ناآرامی‌ها عامل جدیدی در تشدید بحران‌ها و ناترازی‌ها در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاست داخلی است؛ تهدیدها و بحران‌هایی که هم‌افزا هستند و به‌طور متقابل یکدیگر را تشدید می‌کنند.

اینکه اعتراضات خودجوش و ام‌ری داخلی است یا منشأ خارجی دارد، بحثی فرعی است؛ مهم این است که جامعه از ۷۸ تاکنون به صورت دوره‌ای در معرض این‌گونه ناآرامی‌ها قرار داشته. اگر دست خارجی را نیز مؤثر بدانیم، نارضایتی عمیق بسترساز آن بوده است. ضمن اینکه این نارضایتی تنها به صورت اعتراضات خیابانی ظهور و بروز خارجی نیافته، بلکه به اشکال دیگر ازجمله انواع مقاومت‌های منفی و مشارکت پایین در ادوار انتخاباتی نیز خود را نشان داده است. اکنون سؤال این است که آیا دولت طی این ۲۶ سال درصدد انجام اقداماتی اصولی برای کاهش نارضایتی‌ها بوده یا با بی‌عملی موجب افزایش نارضایتی‌ها شده است؟

چه باید کرد؟ مشکلات فزاینده معیشتی که مقامات آن را به‌عنوان منشأ اعتراضات قبول دارند، با سازوکارهای اقتصادی و مالی مثل دستکاری در نرخ‌های ارز و مانند اینها برطرف‌شدنی نیست. مشکلات اقتصادی و انواع ناترازی‌ها ریشه در سیاست داخلی و سیاست خارجی دارد. مادامی‌که این سیاست‌ها پابرجاست، بدون شک بر شدت مشکلات افزوده خواهد شد. سوم‌مدیریت مزمن و فساد گسترده که از علل اصلی این مشکلات است، خود ازجمله ریشه در دایره بسته سیاست در کشور دارد که در انحصار جمعی از محرمان بوده و غیرخودی‌ها به آن راه نداشته‌اند. بدون کشودن این دایره بسته، نه فساد و سوم‌مدیریت زدودنی است و نه نارضایتی‌های مربوطه برطرف‌شدنی. مجلس کنونی که نماینده درصد اندکی از واجدان حق رای است، خود بخشی از مشکل است و جایگزینی آن که حاصل انتخاباتی آزاد باشد، می‌تواند چشم‌انداز مثبتی ایجاد کند و گام مهمی در جهت گاستن از نارضایتی‌ها باشد.

بسته‌بودن دایره سیاست در کشور تنها موجب انتقال مرجع رسانه‌ای به خارج نشده، بلکه مرجع سیاست‌ورزی را نیز به خارج منتقل کرده است. اعتراضات پیش از این به شکلی تنها سلبی بود، اما اعتراضات این دوره برخی ابعاد ایجادیی نیز همراه با نگاه به خارج یافته است. اگر دایره سیاست‌ورزی در داخل بسته نبود، قطعاً چنین نمی‌شد و اگر از امروز این دایره باز شود و سیاسيون داخلی امکان فعالیت بیابند، مرجع سیاست‌ورزی می‌تواند به داخل بازگردد. هیچ جامعه‌ای، به‌ویژه جامعه‌ای جنبشی‌مانند ایران، نمی‌تواند عاری از سیاست‌ورزی اصیل باشد. با بستن دایره سیاست‌ورزی در داخل، خود به خود نگاه‌ها متوجه خارج شده است. ایجاد تحولی جدی در صداوسیما نیز نه‌تنها می‌تواند در جهت بازگشت مرجع رسانه به داخل کمک کند، بلکه به رونق سیاست‌ورزی در داخل نیز مدد خواهد رساند و نقش مهمی در کاهش نارضایتی‌ها خواهد داشت.

سیاست خارجی نیز محتاج توجهی ویژه است. تحریم در دو دهه مانع سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و صنایع شده و کشور را به مرحله آسیب ساختاری رسانده است. تحریم همچنین به این خاطر که موجب اخلاف در چرخه تأمین کالا و تأمین ارز خارجی و کسر بودجه مزمن می‌شود، پدیده‌ای شدیداً تورم‌زاست و دوزردن تحریم‌ها که مستلزم مخفی‌کاری است، موجب فساد مضاعف. تحریم قطعاً هیچ برکاتی ندارد و لغو آن باید در رأس اهداف سیاست خارجی باشد. لازمه حرکت در این جهت، کنارگذاشتن تم‌هایی‌مانند «بند دائمی با جهان اسلام» و «مدیریت تخصصم» است که تنها از وزارت خارجه دولت چهاردهم شنیده شده است.

در شرایطی‌که ترامپ با توجه به روان‌شناسی ویژه‌اش، سیاست خارجی آمریکا را شخصی‌سازی کرده، ش‌واری امنیت ملی آمریکا را عملاً تعطیل کرده و حوزه کار وزیر خارجه‌اش را عملاً به آمریکای لاتین تقلیل داده است، همه کشورها متوجه هستند که امور مهم‌شان را تنها می‌توانند از طریق ارتباط مستقیم با شخص ترامپ پیش ببرند. امور ایران نیز از این قاعده مستثنأ نیست. مذاکره حتی مستقیم با نمایندگان ترامپ به بن‌بست صفر و یک و چانه‌زنی بیهوده در مورد غنی‌سازی خواهد خورد. تعیین نماینده‌ای از طرف ایران برای کار با خود ترامپ، کلید حرکت در جهت حل این مشکل است.

سه‌شنبه ۲۳ دی ۱۴۰۴
۲۳ رجب ۱۴۴۷
۱۳ ژانویه ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۳۰۴
۳۰ هزار تومان
۸ صفحه

در «شرق» امروز می‌خوانید: چراغ سبز حماس برای تشکیل دولت تکنوکرات فلسطینی • دو شکست و یک پرسش: سرمایه‌گذاری ایران در جهان سیاست‌زده • خانواده‌های مفقودان به پزشکی قانونی مراجعه کنند

«شرق» درگفت‌وگو با کارشناسان سیاسی به بررسی آنچه پیش‌روی ایران امروز است، پرداخت

پیداکردن «راه»

مبلغ: به موازات تفکیک اعتراضات و جمع‌شدن بساط موج‌سواری دشمنان، باید به فوریت گامی عملی در جهت شنیدن صدای معترضان برداشت

گزارش تیتربیک را در صفحه ۲ بخوانید

قالبیاف در تجمع مردم ایران در اعتراض به اقدامات آمریکا و اسرائیل؛

ایران، استقلال و عزت خودش را حفظ کرد

این گزارش را در صفحه ۲ بخوانید. عکس: حامد جعفرزادگان

اسماعیل بقایی:

کانال ارتباطی
بین وزیر خارجه و ویتکاف
باز است

برگزیده‌ها

گزارش «شرق» از تأثیرات قطعی اینترنت بر تعامل میان رسانه‌های رسمی داخلی کشور و مردم

مطبوعات آفلاین

«شرق» از خسارت اختلال دسترسی به اینترنت بر کسب‌وکارهای کوچک گزارش می‌دهد

کم‌درآمدها گرفتار قطع اینترنت

تلاش ترامپ برای تصرف گرینلند اروپا را آشفته کرده است

ناتوزیر تیغ

«مسئله ایران» و دشواری امید

طرح ناتمام جامعهٔ ایرانی

نگاه

پرسش محتوم

و پاسخ مکتوم

یادداشتی از شیرین احمدنیا

یادداشت

دعوت به تأمل ومدارا

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

«نیل به آزادی راه باریکی است که طی آن حکومت و جامعه یکدیگر را متوازن می‌سازند. این توازن محصول مبارزهای دائمی است که طی آن فرادستان (قدرتمندان) زنجیر مهار جامعه بر خود را می‌پذیرند (مجبور می‌شوند) و جامعه نیز می‌پذیرد که با قدرت همکاری کند».

(راه باریک آزادی).

در ایسن روزهای بسی اندوهناک و اضطراب‌آور، از اقتصاد و آب و نان و... نوشتن کاری بسی سخت و شاید بی‌معناست، مگر آنکه محملی باشد برای کاهش درد و رنج هم‌وطنان و اصلاح امور و وخیم‌ترنشدن اوضاع با صبوری جامعه و درایت نظام حکمرانی که امید است چنین شود.

۱- آقای پزشکیان در حالی روز گذشته در گفت‌وگوی تلویزیونی و روز قبل‌تر در دیدار با رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام از طرح کالابری یک میلیون تومانی دولت دفاع و از انتقاد «برخی جریان‌ات رسانه‌ای و صاحبان تریبون‌های رسمی» اظهار نارضایتی شدید کرد که دبیرکل یکی از مهم‌ترین جریان‌های حامی و متحد ایشان در جریان انتخابات و در ماه‌های پس از آن نیز این اقدام را یک تصمیم اشتباه دانست. آقای مرعشی، از مهم‌ترین شخصیت‌های جریان اصلاح‌طلب و حزب کارگزاران سازندگی در مطلبی، عنوان کرد: «درست در شرایطی‌که نارضایتی‌ها در اوج خود بود و آمریکا و اسرائیل هم منتظر وقوع اعتراضات و شورش‌هایی در کشور بودند، دولت بدون تمهید لازم ارز ترجیحی برای کالاهای اساسی را حذف کرد و مردم با جهش غیرقابل‌تصورى در قیمت کالاهای ضروری خود مثل مرغ و تخم‌مرغ، لبنیات و روغن مواجه شدند» (شرق- ۱۰/۲۱). این در حالی است که آقای پزشکیان در دیدار با رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام عنوان کرده بود که با «همه جریان‌ها و گروه‌ها، صاحب‌نظران و... هم‌اندیشی شده و تقریباً تمام بخش‌های حاکمیت کاملاً بر درستی تصمیم دولت صحه گذاشته و اجرای آن را امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر برای اصلاح وضعیت اقتصادی کشور می‌دانند» (ایران- ۱۰/۲۱). در همین حال دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز بر ضرورت اصلاحات اقتصادی تأکید کرده و اینکه «باید بپذیریم که نیاز به اصلاحات اساسی داریم و... تا زمانی‌که مردم اقتصاد را در دست نگیرند، اقتصاد کشور تکان قوی نخواهد خورد و دولت

و شرکت‌های دولتی نمی‌توانند جایگزین مردم شوند و ما در این زمینه ضعف داریم...و اعتراض مردم به این رفتارهای اقتصادی درست است» (تسنیم- ۱۰/۲۰).

۲- این سردرگمی‌ها و انتقادات و انداختن توپ در زمین دیگری به نظر می‌رسد در یک امر ریشه دارد که بارها نیز در این سال‌ها بر آن تأکید شده و آن بحران دولت است. معضلی تاریخی که به عدم شکل‌گیری دولت ملی مدرن مبتنی بر حقوق اساسی مردم و توسعه اقتصادی مبتنی بر رقابت و آزادی انجامیده است. نتیجه آنکه ساختی از دولت ایجاد شده که تلفیقی بوده است از برخی مبانی اقتصاد مدرن نظیر سرمایه‌گذاری صنعتی و اصلاحات اقتصادی ارزی، مالی، بوروکراتیک و حقوقی در کنار ایجاد انحصار در برخی منابع اقتصادی و خارج‌کردن آنها از دایره رقابت، تسلط ملاحظات سیاسی بر ملاحظات اقتصادی و صرف هزینه‌های غیرمولد و... نتیجه آنکه کار و زندگی و حقوق اساسی مردم زیر تسلط دولتی فربه تخریب شده و تصمیم‌گیری در خرد و کلان امور در ید دولت (در معنای حکومت) قرار گرفته است. ساخت دگوانه، در قالب نهادهای انتصابی و انتخابی در کشورمان، برآمد از این فرایند دولت‌سازی سنتی و غیرمدرن بوده است.

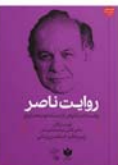
دولت به‌عنوان نهادی انتخابی عمدتاً امور اجرایی در عهده‌دار است و نمایندگی‌کننده دستگاه بوروکراتیک بوده است. دستگاهی که به سبب نقش بسیار اندک در عرضه کالای عمومی، رو به مداخله‌گری در عرضه کالای خصوصی از طریق سرکوب قیمت‌ها و نهاده‌ا و سازمان‌های تعزیراتی آورده تا سهمی از قدرت را مال خود کند. فرایندی که به سبب ایجاد تعارضات مختلف در درون ساختار و جدافتادگی از جامعه، به ناترازی‌های عظیم در بودجه و ارز و انرژی و صندوق‌های بانجستسکی و نظام بانکی و... انجامیده است. سخنان آقای پزشکیان در گفت‌وگوی تلویزیونی اخیر درباره تلاش دولت برای تأمین زندگی مردم و اینکه «هر آنچه داریم به صورت عادلانه بین مردم توزیع کنیم؛ فارغ از اینکه این مردم متعلق به چه حزب و دسته، قوم و نژاد و حتی استان و چه گویش و زبانی هستند»، به زبان بی‌زبانی، بیان همین معضل ساختاری و قدرت محدود دولت و نقش عمدتاً توزیعی آن است و اینکه از «ما»ی دولت بیش از این کاری ساخته نیست!

انتشارات کتاب شرق

شماره تماس
۰۹۱۰۲۰۴۳۹۲۴
۰۲۱۸۸۹۴۲۰۳۵

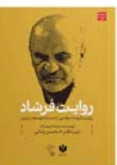
برای خرید آنلاین بکتاب‌ها را اسکن کنید

۲۲۰ هزار تومان

۷۰۰ هزار تومان

۴۶۰ هزار تومان

۳۰۰ هزار تومان

۴۰۰ هزار تومان

۵۳۰ هزار تومان

۴۵۰ هزار تومان

۳۷۵ هزار تومان

۲۵۰ هزار تومان

۴۸۵ هزار تومان

۵۷۵ هزار تومان

۳۷۰ هزار تومان

۷۵۰ هزار تومان

۲۴۰ هزار تومان

۲۷۰ هزار تومان

۵۸۰ هزار تومان

۱۰۰ هزار تومان

۲۵۰ هزار تومان

۴۳۰ هزار تومان

۴۶۰ هزار تومان

۲۸۰ هزار تومان

۲۴۰ هزار تومان

۳۰۰ هزار تومان

۲۱۵ هزار تومان

۱۸۰ هزار تومان

۲۲۵ هزار تومان

۲۵۰ هزار تومان

۲۹۸ هزار تومان

۵۲۰ هزار تومان

۱۰۰ هزار تومان

۴۳۰ هزار تومان

۲۵۰ هزار تومان

۳۱۰ هزار تومان

۳۱۰ هزار تومان

۳۱۰ هزار تومان

۱۰۰ هزار تومان

۷۰۰ هزار تومان

۲۳۰ هزار تومان

۱۷۵ هزار تومان

۲۹۵ هزار تومان

۳۶۵ هزار تومان

۳۲۰ هزار تومان